

**Dr. habil. Barta Róbert PhD (intézetigazgató, tanszékvezető
egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet,
Egyetemes Történelmi Tanszék, barta.robert@arts.unideb.hu) :**

**Az angol minta a Horthy-rendszer oktatáspolitikájában: A
sárospataki Angol Internátus**

Absztrakt

A Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter (1922–1931) nevéhez köthető kultúrpolitikai koncepciók egyik, a gyakorlatban is megvalósult intézménye az 1931 nyarán elindított sárospataki Angol Internátus volt. Az intézmény létrejötte szorosan kötődött a rendszer ideológiájához, a kultúrpolitikához, benne a kultúrfölény-koncepcióhoz és a neonacionalizmus klebelsbergi értelmezéséhez. Az előadás nem kíván részletesen foglalkozni az internátus belső életével, a szorosabban vett iskolatörténettel, inkább azt vizsgálja, hogy az Angol Internátus létrehozása és működése hogyan illeszkedett abba a kultúrpolitikai koncepcióba, amelyet találóan összegzett a Pesti Napló 1929. január 27-ei számában megjelent Klebelsberg-írás címe: Nyugati tudás és magyar gondolat.

A sárospataki Angol Internátus létrejötte és az angol nyelv oktatásának bevezetése egyaránt illeszkedett a rendszer revíziós elképzeléseihez és kultúrpolitikai új irányaihoz. A két világháború közötti magyar kormányok minden eszközt megragadtak a revízió előremozdítására, és ebben a tekintetben fontossá vált az angol kapcsolatok kialakítása és megerősítése. Másrészt a sárospataki protestáns oktatás több évszázados hagyományaihoz mindig is hozzátartozott a nyelvek elsajátítása, hiszen a tanári kar a legújabb tudományos eredményeket csak így ismerhette meg. A külföldi egyetemjárás, a peregrináció gyakorlata is ezt szolgálta. A nyelvi profilváltást az 1920-as évek elején az is ösztönözte, hogy ekkorra mind a hazai, mind a nemzetközi oktatás terén háttérbe szorult a görög és a latin nyelv.

A sárospataki Angol Internátus húszéves története jórészt megvalósította Klebelsberg Kunó ezzel kapcsolatos céljait és elvárásait, amennyiben a református egyház nemzetközi kapcsolatainak felhasználásával megerősítette és a revíziós politika szolgálatába állította az angol–magyar kapcsolatokat. Emellett megállt a Sárospataki Református Főiskola hanyatlása, a jogakadémia helyett az Angol Internátussal „kárpótolták” az egyházat, biztosítva ezzel egy modern, nyugati műveltségű református elit létrejöttét és utánpótlását. Végül, de nem utolsósorban mindezzel a felekezeti egyensúly is erősödött, hiszen a gödöllői premontrai francia oktatást és a pannonhalmi bencés olasz tagozatot az Angol Internátus inkább kiegyenlítette, mint ellensúlyozta.

A sárospataki Angol Internátus tagadhatatlanul az akkori társadalom jórészt középső és felsőbb rétegeiből jövő, biztos nyelvtudással és széles körű műveltséggel rendelkező, angolbarát jövőbeli elitet oktatott és nevelt. Mindez azt is bizonyítja, hogy a Horthy-korszakban létezett egy nyugati,

angolszász irányultságú politikai-szellemi elit, akiknek tagjai az ország jövőjét egyértelműen a nyugati civilizáció részeként képzelték el.

Kulcsszavak: Klebelsberg Kunó, sárospataki Angol Internátus, kultúrfölény, neonacionalizmus, angol-magyar kapcsolatok, Horthy-rendszer.